

## **ШЛЯХИ СПІВПРАЦІ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ**

**Долінчук Ірина Олегівна**

асистент

Кафедра психології, логопедії та інклюзивної освіти

**Гарбузюк Анастасія Русланівна**

здобувачка вищої освіти бакалаврського рівня

Спеціальність 016 Спеціальна освіта

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Робота асистента вчителя з батьками дитини з особливими освітніми потребами (ООП) зумовлена необхідністю забезпечення комплексного підходу до розвитку та підтримки таких дітей. Взаємодія між асистентом вчителя та батьками є ключовим елементом у створенні сприятливого навчального середовища, що сприяє соціальній адаптації та успішному навчальному процесу. Тісна співпраця допомагає визначити індивідуальні потреби дитини та розробити ефективні стратегії для їх задоволення. Важливість цього процесу полягає у формуванні єдиної освітньої та виховної стратегії для максимальної підтримки дитини з ООП.

Співпраця батьків та асистента вчителя повинна базуватися на засадах партнерства, поваги та взаємної відповідальності за розвиток дитини з особливими освітніми потребами. Організація конструктивного діалогу між асистентом вчителя та батьками вимагає використання різноманітних форм і методів комунікації, які враховують індивідуальні особливості та потреби кожної родини. До ключових умов, які сприяють ефективній взаємодії між батьками та асистентом вчителя, Д.Ю. Мадар відносить: високу культуру спілкування, доброзичливість, неупередженість у вирішенні різних питань, мотивацію до співпраці, а також чіткість і конкретність спільно визначених завдань [2].

Індивідуальні консультації є однією з найбільш ефективних форм взаємодії асистента вчителя з батьками. Під час таких зустрічей відбувається обмін інформацією про прогрес дитини, обговорюються поточні труднощі та успіхи, розробляються стратегії і перспективи подальшої роботи, обговорюється на що слід звернути увагу обом сторонам. Маркерами спостереження, що стануть в нагоді при індивідуальних консультаціях, для асистента вчителя є академічні знання (що засвоїла дитина що ні), соціальні навички (як себе дитина поводить в

колективі та із вчителями), особистісний розвиток (як себе дитина проявляє). Зокрема, асистент вчителя може надавати батькам практичні рекомендації щодо організації навчального простору вдома, враховуючи потреби та можливості дитини, особливості використання певних матеріалів. Особливо важливими є регулярні консультації на початку навчального року та в періоди адаптації дитини до нових умов навчання. Однак, систематичні зустрічі з батьками можуть сприяти тому, що вони, приміром, стануть більше прислухатися та довіряти асистенту як спеціалісту.

Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій значно розширює можливості взаємодії з батьками. Створення спільних чатів у месенджерах, ведення електронного щоденника, обмін фото- та відеоматеріалами дозволяють підтримувати постійний зв'язок та оперативно реагувати на потреби дитини. Асистент вчителя може створювати онлайн-ресурси з корисною інформацією для батьків, проводити відеоконсультації, ділитися успіхами дитини через захищені цифрові платформи. Однак, важливо, щоб це було етично, ненав'язливо, безпечно.

Групові форми роботи з батьками дозволяють створити середовище взаємопідтримки та обміну досвідом. Організація тематичних батьківських зборів, семінарів, тренінгів та майстер-класів сприяє підвищенню педагогічної компетентності батьків, формуванню спільноти однодумців. На таких заходах батьки можуть не лише отримати нові знання та навички, але й поділитися власним досвідом, знайти емоційну підтримку серед інших родин, які стикаються з подібними викликами. Асистент вчителя може залучати до проведення групових заходів різних фахівців: психологів, логопедів, реабілітологів, що забезпечує комплексний підхід до вирішення проблем дитини.

Практика спільного планування та реалізації індивідуальної програми розвитку (ІПР) є важливим аспектом взаємодії з батьками. Залучення батьків до розробки ІПР, встановлення цілей та визначення очікуваних результатів забезпечує послідовність та наступність у роботі з дитиною. Асистент вчителя повинен регулярно обговорювати з батьками прогрес у досягненні поставлених цілей, вносити необхідні корективи до програми, враховуючи думку та пропозиції родини. Це сприяє формуванню відповідального ставлення батьків до освітнього процесу та підвищує ефективність корекційно-розвиткової роботи [1].

Організація спільних заходів та проєктів створює можливості для неформального спілкування та зміцнення довіри між асистентом вчителя та батьками. Це можуть бути спільні свята, екскурсії, творчі майстерні, спортивні змагання, ярмарки, сімейні вечори, де батьки можуть спостерігати за своєю дитиною в різних соціальних ситуаціях, бачити її взаємодію з однолітками та педагогами. Такі заходи сприяють формуванню позитивного ставлення до школи, розвитку соціальних навичок дитини та створенню інклюзивної шкільної культури.

Важливим методом взаємодії є ведення портфоліо дитини, яке дозволяє фіксувати та аналізувати її прогрес у різних сферах розвитку. Асистент вчителя

спільно з батьками може збирати зразки робіт дитини, фотографії, відео, що демонструють її успіхи та досягнення. Регулярний перегляд та обговорення портфоліо допомагає батькам краще розуміти динаміку розвитку дитини, бачити її сильні сторони та потенціал для подальшого зростання. Це також є ефективним інструментом для мотивації та підтримки самооцінки дитини.

Підтримка батьків у кризових ситуаціях є особливою функцією асистента вчителя. У випадках погіршення стану дитини, виникнення поведінкових проблем або конфліктних ситуацій асистент вчителя повинен бути готовим знайти конструктивні шляхи вирішення проблем. Важливо при цьому зберігати професійні межі та за необхідності перенаправляти батьків до відповідних фахівців (психолог, наприклад) для отримання спеціалізованої допомоги.

Таким чином, ефективна взаємодія асистента вчителя з батьками дітей з ООП вимагає використання різноманітних форм роботи, які забезпечують комплексний підхід до підтримки родини. Проте, важливо вміти оцінювати ефективність обраних форм взаємодії відповідно до потреб конкретної сім'ї. Професійна компетентність асистента вчителя у роботі з батьками є важливою умовою створення комфортного інклюзивного освітнього середовища.

#### **Список використаних джерел**

1. Гаяш О.В. Співпраця фахівців в інклюзивному навчанні як необхідна передумова забезпечення корекційної спрямованості педагогічної роботи. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами : збірник наукових праць. 2015. Вип. 12. С. 99-113.
2. Мадар Д.Ю. Педагогіка партнерства: співпраця асистента вчителя з батьками дитини з особливими освітніми потребами. Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів: збірник тез доповідей за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції (18-19 травня 2023 р., м. Мукачєво). Мукачєво, 2023. С. 250-251.